

SZABOLCS-SZATMÁR-BEREG MEGYE INTEGRÁLT TERÜLETI PROGRAMJÁNAK EGYSZERŰSÍTETT KÖRNYEZETI HATÁSVIZSGÁLATA

TOP-1.5.1-20-2020-00021

2021.

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Strukturális
és Beruházási Alapok

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

SZABOLCS-SZATMÁR-BEREG MEGYE INTEGRÁLT TERÜLETI PROGRAMJÁNAK EGYSZERŰSÍTETT KÖRNYEZETI HATÁSVIZSGÁLATA

Készült a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Önkormányzat megbízásából

Készült a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megye Előzetes Integrált Területi Programja 2021-2027
1.0 verziója alapján

A hatásvizsgálat kidolgozásában közreműködött:

MEGAKOM Stratégiai Tanácsadó Iroda Kft.

TARTALOMJEGYZÉK

1	AZ EGYSZERŰSÍTETT KÖRNYEZETI VIZSGÁLAT CÉLJA	4
2	EGYSZERŰSÍTETT KÖRNYEZETI HATÁSVIZSGÁLAT KIDOLGOZÁSI FOLYAMATÁNAK ISMERTETÉSE	4
3	SZABOLCS-SZATMÁR-BEREG MEGYEI INTEGRÁLT TERÜLETI PROGRAM ISMERTETÉSE	5
4	SZABOLCS-SZATMÁR-BEREG MEGYE INTEGRÁLT TERÜLETI PROGRAM MEGVALÓSÍTÁSA ESETÉN VÁRHATÓ KÖRNYEZETET ÉRŐ HATÁSOK, KÖRNYEZETI KÖVETKEZMÉNYEK	6
4.1	HELYI GAZDASÁGFEJLESZTÉS (TOP PLUSZ 1.1.1)	6
4.2	4 ÉS 5 SZÁMJEGYŰ UTAK FEJLESZTÉSE (TOP PLUSZ 1.1.2)	7
4.3	HELYI ÉS TÉRSÉGI TURIZMUSFEJLESZTÉS (TOP PLUSZ 1.1.3).....	7
4.4	ÉLHETŐ TELEPÜLÉSEK (TOP PLUSZ 1.2.1)	8
4.5	SZOCIÁLIS CÉLÚ VÁROSREHABILITÁCIÓ (ERFA ÉS ESZA) (TOP PLUSZ 1.2.2; TOP PLUSZ 3.1.2)	9
4.6	BELTERÜLETI UTAK FEJLESZTÉSE (TOP PLUSZ 1.2.3).....	9
4.7	ÖNKORMÁNYZATI ÉPÜLETEK ENERGETIKAI KORSZERŰSÍTÉSE, ENERGIAKÖZÖSSÉGEK (TOP PLUSZ 2.1.1)	10
4.8	MEGYEI FOGLALKOZTATÁSI-GAZDASÁGFEJLESZTÉSI EGYÜTTMŰKÖDÉSEK (TOP PLUSZ 3.1.1)	11
4.9	HELYI HUMÁN FEJLESZTÉSEK (TOP PLUSZ 3.1.3)	11
4.10	GYERMEKNEVELÉST TÁMOGATÓ HUMÁN INFRASTRUKTÚRA FEJLESZTÉSE (TOP PLUSZ 3.3.1).....	12
4.11	HELYI EGÉSZSÉGÜGYI ÉS SZOCIÁLIS INFRASTRUKTÚRA FEJLESZTÉSE (TOP PLUSZ 3.3.2)	12
4.12	FENNTARTHATÓ VÁROSFEJLESZTÉS (TOP PLUSZ 1.3, TOP PLUSZ 2.1.2, TOP PLUSZ 3.2.1, TOP PLUSZ 3.3.3)	13
5	AZ ORSZÁGHATÁRON ÁTTERJEDŐ KÖRNYEZETI HATÁSOK LEHETŐSÉGE	14
6	A PROGRAM MEGVALÓSÍTÁSÁNAK KUMULATÍV HATÁSA	14
7	NEGATÍV KÖRNYEZETI HATÁSOK CSÖKKENTÉSÉRE, MEGELŐZÉSÉRE TETT JAVASLATOK	18

1 AZ EGYSZERŰSÍTETT KÖRNYEZETI VIZSGÁLAT CÉLJA

Az Európai Tanács 2001/42 EK irányelve alapján a Stratégiai Környezeti Vizsgálat (SKV) a terveknek, programoknak a környezetvédelem és a fenntarthatóság szempontjából történő átfogó vizsgálatát jelenti. Az SKV azoknak a következmények felbecsülése, amelyek egyes stratégiai elképzelések megvalósulása esetén a természeti, a társadalmi és a gazdasági környezetet érik. Az SKV egy eszköz, amely ágazati vagy területi fejlesztési koncepciók, programok környezetre gyakorolt – környezeti, társadalmi és gazdasági – hatásait vizsgálja.

A 2001/42/EK irányelv és a 2/2005 (I. 11.) Korm. rendelet előírásai alapján kötelező stratégiai környezeti vizsgálatot végezni a területi tervezés alapjait képező dokumentumokra, így a területfejlesztési koncepcióra, a területfejlesztési programra és a területrendezési tervre.

Jelen munka tárgya a 2021-2027-es tervezési időszakra vonatkozó Szabolcs-Szatmár-Bereg Megye Előzetes Integrált Területi Programjának (ITP) egyszerűsített környezeti hatásvizsgálata. Mivel az integrált területi programok a hatályos jogszabályok alapján nem tekinthetők a területi tervezés alapjait képező dokumentumoknak, ezért esetükben részletes stratégiai környezeti vizsgálatot nem szükséges végezni, azonban Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Önkormányzat fontosnak tartotta egy áttekinthető hatásvizsgálat kidolgozását. Emellett fontos, hogy az ITP szakmai és pénzügyi keretét a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz biztosítja, amelyhez készült Stratégiai Környezeti Vizsgálat¹, így az abban foglaltak Szabolcs-Szatmár-Bereg megye esetében is értelmezendők.

2 EGYSZERŰSÍTETT KÖRNYEZETI HATÁSVIZSGÁLAT KIDOLGOZÁSI FOLYAMATÁNAK ISMERTETÉSE

A „területfejlesztési koncepció, a területfejlesztési program és a területrendezési terv tartalmi követelményeiről, valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk és közzétételük részletes szabályairól” szóló 218/2009. (X.6.) Korm. rendelet alapján 2020-2021 folyamán elkészültek Szabolcs-Szatmár-Bereg megye **területfejlesztési tervdokumentumai**:

- Szabolcs-Szatmár-Bereg Megye Területfejlesztési Koncepciója,
- Szabolcs-Szatmár-Bereg Megye Stratégiai és Operatív Programja.

A 2021-2027-es európai tervezési időszakra vonatkozóan a megyei területfejlesztési tervek elkészítése mellett a megyei önkormányzatoknak ki kell dolgozniuk a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Pluszhoz (TOP Plusz) kapcsolódó **integrált területi programjukat**.

Jelen dokumentum Szabolcs-Szatmár-Bereg megye 2021-2027-es időszakra vonatkozó előzetes integrált területi programjának **egyszerűsített környezeti hatásvizsgálata**. A megyei ITP egyszerűsített környezeti hatásvizsgálata az egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról szóló 2/2005. (I.11.) Korm. rendelet előírásainak figyelembevételével készült el, ugyanakkor tartalma egyszerűsített, tematikájában főként a környezeti hatásokra fókuszál.

Az egyszerűsített környezeti hatásvizsgálat kidolgozásához felhasznált dokumentumok a következők:

- 2/2005. (I.11.) Korm. rendelet az egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról
- Szabolcs-Szatmár-Bereg megye Előzetes Integrált Területi Programja 2021-2027 1.0 verzió
- TOP PLUSZ – Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz 2021-2027; 4.0. verzió; Pénzügyminisztérium, Európai Unió Forrásokért Felelős Államtitkárság; Versenyképességért és Területi Tervezésért Felelős Helyettes Államtitkárság; Területfejlesztési Tervezési Főosztály; 2021. március 30.

¹ https://www.palyazat.gov.hu/a_terulet_es_telepulesfejlesztési_operatív_program_plusz_skv_jelentese

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye Előzetes Integrált Területi Programjának egyszerűsített környezeti hatásvizsgálata

- A 2021-2027 közötti időszak operatív programjainak stratégiai környezeti vizsgálata; Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz – Előzetes Környezeti Jelentés

3 SZABOLCS-SZATMÁR-BEREG MEGYEI INTEGRÁLT TERÜLETI PROGRAM ISMERTETÉSE

Az ITP a területi tervek és a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz közötti kapcsolatot biztosítja. Ismertetik azokat a megyei fejlesztési beavatkozásokat, amelyek TOP Plusz forrásokból történő megvalósítása hozzájárul a megyei területi tervekben meghatározott célok, prioritások és intézkedések megvalósításához.

Felépítését tekintve Szabolcs-Szatmár-Bereg megye 2021-2027-es időszakra vonatkozó Integrált Területi Programja (1.0 verzió) a TOP Plusz beavatkozási logikáját követi. A TOP Plusz keretében tervezett prioritásokat, intézkedéseket és a kapcsolódó felhívásokat az alábbi táblázat foglalja össze.

A TOP Plusz tervezett prioritásai, intézkedései és kapcsolódó felhívásai

Intézkedések	Felhívások
1. prioritás: Versenyképes megye	
1.1 Helyi gazdaságfejlesztés	1.1.1. Helyi gazdaságfejlesztés
	1.1.2. 4 és 5 számjegyű utak fejlesztése
	1.1.3. Helyi és térségi turizmusfejlesztés
1.2 Településfejlesztés, települési szolgáltatások	1.2.1. Élhető települések
	1.2.2. Szociális célú városrehabilitáció (ERFA)
	1.2.3. Belterületi utak fejlesztése
1.3 Fenntartható városfejlesztés	1.3.1 Fenntartható városfejlesztés
2. prioritás: Klímabarát megye	
2.1 Klímabarát megye	2.1.1. Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése, energiaközösségek
	2.1.2. Fenntartható városfejlesztés (energetika)
3. prioritás: Gondoskodó megye	
3.1 Megyei és térségi fejlesztések (ESZA+ elemei)	3.1.1. Megyei foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési együttműködések
	3.1.2. Szociális célú városrehabilitáció
	3.1.3. Helyi humán fejlesztések
3.2 Fenntartható városfejlesztés (ESZA+ elemei)	3.2.1. Fenntartható városfejlesztés
3.3 Helyi és térségi közszolgáltatások (ERFA)	3.3.1. Gyermeknevelést támogató humán infrastruktúra fejlesztése
	3.3.2. Helyi egészségügyi és szociális infrastruktúra fejlesztése
	3.3.3. Fenntartható városfejlesztés (bölcsőde, óvoda, köznevelés, egészségügyi alap- és szakrendelés, szoc. alapszolgáltatás)

4 SZABOLCS-SZATMÁR-BEREG MEGYE INTEGRÁLT TERÜLETI PROGRAM MEGVALÓSÍTÁSA ESETÉN VÁRHATÓ KÖRNYEZETET ÉRŐ HATÁSOK, KÖRNYEZETI KÖVETKEZMÉNYEK

4.1 Helyi gazdaságfejlesztés (TOP Plusz 1.1.1)

Indoklás

A felhívás keretében megvalósuló beavatkozások célja a helyi ipari, gazdasági infrastruktúra fejlesztése és bővítése. A helyi gazdaság fejlesztése szempontjából a decentrumok, járásközpontok, 5000 fő feletti népességszámú városok, illetve egyéb olyan települések a meghatározók, amelyek jelenleg is jelentősebb ipari infrastruktúrával és vállalkozói ökoszisztémával rendelkeznek.

Környezetet érő hatások, környezeti következmények

A helyi ipari, gazdasági infrastruktúra fejlesztése és bővítése során a talajlefedés, így a termőföld végleges más célú hasznosítása elsődleges talajt érintő folyamat. A folyamat során a talaj mennyisége csökken, szerkezete sérül (tömörödik), valamint a talaj biodiverzitása károsul. Egyes ipari, gazdasági infrastruktúra fejlesztésnek pozitív hatása a talajra nézve barnamezős beruházás esetén lehet, hiszen ez esetben a beavatkozás keretében az esetlegesen meglévő talajszennyezések felszámolhatók.

A levegőminőségre kedvezőtlen hatással van a legtöbb olyan ipari, gazdasági infrastruktúra fejlesztéshez kapcsolódó beruházás, amely a termelőtevékenységből adódóan pontszerű szennyezés-kibocsátást generál, valamint személy- vagy áruszállításhoz, illetve munkagépek használatához kapcsolódó közlekedési eredetű légszennyezést okoz.

A felszíni és felszín alatti vizekre kedvezőtlen hatással van a legtöbb helyi ipari, gazdasági célú infrastruktúrafejlesztés, amely új termelő vagy feldolgozó kapacitások kialakításával jár, ezáltal növelik a vízfogyasztást. A felhíváshoz kapcsolódó beavatkozások a fedett felületek növelésével módosíthatják a felszín természetes lefolyási viszonyait, ami a talaj vízháztartásának kedvezőtlen megváltozásához vezetnek.

Az adott felhívás keretében megvalósuló beavatkozások (szennyeződések, közúti forgalom növekedése révén) közvetlen negatív hatással lehetnek a térség élővilágára, biodiverzitására. Amennyiben a beavatkozások védett területeken vagy azok közelében valósulnak meg, e negatív hatás fokozott mértékű.

A klímára közvetve negatív hatásai lehetnek a helyi ipari, gazdasági célú infrastruktúra fejlesztéseknek, amennyiben azok fokozódó energiahasználattal vagy üvegházhatású gáz kibocsátással járnak. A települések közvetlen közelében megvalósuló ipari infrastruktúra fejlesztések, bővítések – a burkolt felületek növelésével – erősíthetik a települési hősziget-hatást.

A helyi ipari, gazdasági infrastruktúra fejlesztése során a beruházás megvalósítása, valamint az ipari, gazdasági tevékenység végzése is a fogalom növekedéssel jár, ami a települések közvetlen környezetében növeli a zaj- és rezgésterhelést. A helyi ipari, gazdasági infrastruktúra fejlesztése közvetlenül és hosszú távon közvetve (pl. lakosságszám növekedésén keresztül) is hozzájárul a hulladéktermelés mértékének növekedéséhez.

A fejlesztett ipari, gazdasági tevékenység jellegétől függően (pl. veszélyes anyagokkal foglalkozó üzemek esetén) a környező településeknek fel kell készülni esetleges havária események bekövetkezésére is.

4.2 4 és 5 számjegyű utak fejlesztése (TOP Plusz 1.1.2)

Indoklás

A felhívás keretében támogatható tevékenységek célja az elérhetőség javítása, ezen belül is a vidéki térségekből a gazdasági központokba irányuló – többségében alacsonyabb rendű – utak felújítása és fejlesztése. A megyében elsődleges szempont a főútvonalak, a térségi központok és a határátkelők jobb elérhetőségének biztosítása, valamint a periférikus elhelyezkedésű térségek izoláltságának csökkentése.

Környezetet érő hatások, környezeti következmények

A helyi jelentőségű közutak fejlesztése, felújítása a talaj nagyobb kiterjedésű lefedése következtében a talaj csökkenésével, tömörödésével jár. A beruházás következtében továbbá megnő a közekedési eredetű talajszennyezés, ami közvetve a felszíni és felszín alatti vizek szennyezését eredményezheti. A vonalas létesítmények kiépítése módosítja a felszín természetes lefolyási viszonyait, ezzel negatívan befolyásolja a terület vízháztartását.

A felhíváshoz kapcsolódó fejlesztések – a közúti forgalom növelése révén – az érintett útszakaszon a levegőszennyezés mértékét, ezen belül az üvegházhatású gázok kibocsátását növelik, ami közvetve hozzájárul a globális felmelegedéshez. Ugyanakkor egy adott fejlesztés a térség más útszakaszain a forgalom csökkenését eredményezhetik ellenkező környezeti hatással.

A közúti infrastruktúrafejlesztést célzó beavatkozások növelik az élővilágot zavaró zaj- és rezgés kibocsátást, továbbá az állatok mozgását akadályozzák, egyes területeken a közlekedő autók szórványos és tömeges pusztulásokat (pl. a vizes élőhelyek közelében kételtűek elgázolása) okozhatnak.

Természeti területeken vagy azok közelében megvalósuló vonalas infrastruktúra fejlesztések élőhely feldaraboló hatása jelentős lehet. E kedvezőtlen hatások csökkenthetők, amennyiben a beruházás megvalósítása során figyelembe vesznek olyan természetvédelmi szempontokat, amelyek e hatásokat csökkentik (pl. vadátjárók, békaalagutak kiépítése).

4.3 Helyi és térségi turizmusfejlesztés (TOP Plusz 1.1.3)

Indoklás

A „Helyi és térségi turizmusfejlesztés” célja olyan térségi szintű turisztikai fejlesztések támogatása, amelyekkel a megyei jelentőségű turisztikai vonzerőkre épülő, összehangolt fejlesztések valósíthatók meg. A megye turisztikai potenciálja 4 nagyobb turisztikai desztinációban koncentrálódik. A megyei turizmusfejlesztés területén a legfontosabb kihívások:

- a meglévő attrakciók további fejlesztése és összekapcsolása a turisták igényeinek megfelelően,
- integrált programcsomagok összeállítása,
- a turisztikai attrakciók elérhetőségének biztosítása,
- valamint a kiegészítő szolgáltatások körének bővítése és színvonalának emelése.

Környezetet érő hatások, környezeti következmények

Általánosságban elmondható, hogy a felhívás keretében megvalósuló beavatkozások célja elsősorban a látogatószám növelése, valamint a turisztikai szezon meghosszabbítása, ezért a beavatkozások többsége a környezeti elemek nagyobb fokú terhelését fogják eredményezni. A turisztikai beavatkozásoknak ugyanakkor pozitív hatásai is lehetnek a környezeti elemekre.

A fejlesztések által generált megnövekedett látogatóforgalom a közlekedésből származó légszennyezés növekedése révén kedvezőtlen hatással van a beavatkozással érintett térség

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye Előzetes Integrált Területi Programjának egyszerűsített környezeti hatásvizsgálata

levegőminőségére. A levegőszennyezésre és a klímára továbbá közvetve negatív hatásai lehetnek azoknak a turisztikai tevékenységeknek, amelyek várhatóan fokozódó energiahasználattal vagy üvegházhatású gáz kibocsátással járnak.

A vízkészletek mennyiségét terhelik azok a fejlesztések, amelyek a látogatóforgalom növekedésével emelik a kommunális vízfogyasztást. A térségben a gyógyturisztikai területen megvalósuló beavatkozásoknak negatív hatása lehet a természeti erőforrások – adott esetben a termálvíz – megújulására, amennyiben a beavatkozás a megújulás mértékétől jobban igénybe veszi az adott természeti erőforrást.

A helyi és térségi turisztikai fejlesztésekhez kapcsolódó beavatkozásoknak az élővilágra, biodiverzitásra, valamint a védett természeti területekre gyakorolt hatásai szintén ellentétesek. Az ökológiai állapotot zavaró, így potenciálisan a biodiverzitást csökkentő hatása lehet azon beavatkozásoknak, amelyek természeti területeket tárnak fel a korábbinál nagyobb látogatóforgalom előtt. Egyes turisztikai szolgáltatások fejlesztése ugyanakkor a természeti környezet minőségének környezetileg fenntartható javítását eredményezik (pl. élőhely-rehabilitáció).

Lokálisan többlet hulladék keletkezést okozhatnak a fokozott látogató forgalmat generáló turisztikai attrakciók.

A pozitív hatások közül ki kell emelni, hogy a turisztikai beavatkozások egy jelentős hányada hozzájárul a települési környezet fejlesztéséhez, az épített és kulturális örökség megőrzéséhez. A fokozódó érdeklődés hatására az attrakciók állagának folyamatos megóvása, minőségének és szolgáltatás kínálatának bővülése várható, ami a helyi gazdaság fejlesztésén keresztül hozzájárul az általános jólét javításához.

4.4 Élhető települések (TOP Plusz 1.2.1)

Indoklás

Az „Élhető települések” felhívás integrált módon támogat olyan infrastrukturális beavatkozásokat, amelyek az OP gazdaságfejlesztési céljaihoz és a lakosság, kiemelten a fiatalok helyben maradásához járulnak hozzá, egyúttal a települések általános környezeti állapotát javítják. A felhívás olyan sokrétű, számos esetben integrált beavatkozásokat foglal magában, amelyek alapvetően a megye teljes területén hiányként merülhetnek fel, ugyanakkor központi szerepkörük miatt a decentrumokban és a megye népesebb városaiban nagyobb arányban előfordulhatnak olyan települési infrastrukturális és szolgáltatási hiányok, amelyek fejlesztésére fokozott figyelmet kell fordítani.

Környezetet érő hatások, környezeti következmények

Mivel a felhívás számos beavatkozást foglal magában (pl. barnamezős rehabilitáció; okos település fejlesztése; települési zöld és kék infrastruktúra fejlesztése, klíma-alkalmazkodás elősegítése; helyi közösségi és kulturális terek és szolgáltatások fejlesztése), ezért hatásai is szerteágazók.

A felhívás keretében megvalósuló beavatkozások a települési környezetre összességében egyértelműen pozitív hatást gyakorolnak, hiszen a felhívás célja, hogy a megye települései élhetőbbé váljanak, aminek egyik fontos eszköze a települési környezet fejlesztése. A beavatkozások elsősorban a település belterületét érintik, így annak a települési környezetre, épített környezetre, valamint az ott élő lakosságra, mint potenciális hatásviselőkre van a legnagyobb hatása:

- a barnamezős városrehabilitációs programoknak erőteljes pozitív hatása lehet a talajra nézve, hiszen a beruházások keretében egyes múltbeli szennyezések felszámolhatók;
- a klimatikus viszonyokra pozitív hatással vannak a fenntartható közlekedési módokat támogató fejlesztések, mint például a kerékpárút-építés, illetve a gyalogos közlekedést elősegítő tevékenységek;

- a (települési) zöld és kék infrastruktúra fejlesztések a karbonmegkötést fokozzák, ugyanakkor egyes lakókörnyezeti fejlesztések a burkolt felületek növelésével a települési hőszigetelést erősíthetik;
- a települési rehabilitációs programok, a városi közterek fejlesztése várhatóan pozitív hatással lesznek a települési környezetre, az épített és kulturális örökség megőrzésére;
- a települések, városközpontok gazdasági funkcióinak erősítése, újjáélesztése, pl. kereskedelmi-szolgáltatói terek megújítása várhatóan fokozódó energiahasználattal vagy üvegházhatású gáz kibocsátással jár, amelynek a klímára kedvezőtlen hatásai lehetnek;
- a helyi gazdaságfejlesztés keretében megvalósuló beavatkozások fokozzák a kommunális vízfogyasztást, valamint hozzájárulnak a hulladéktermelés mértékének növekedéséhez;
- a beavatkozások által ugyanakkor összességében javul a szolgáltatásokhoz való egyenlő hozzáférés, a települési környezet élhetősége.

4.5 Szociális célú városrehabilitáció (ERFA és ESZA) (TOP Plusz 1.2.2; TOP Plusz 3.1.2)

Indoklás

A felhívás keretében megvalósuló beavatkozások célja a leszakadó vagy leszakadással fenyegetett városrészekben koncentráltan megnyilvánuló társadalmi-fizikai-gazdasági problémák komplex módon való kezelése a területen élők társadalmi integrációjának elősegítésének érdekében. A megyei szociális városrehabilitáció célterületét azok a városi jogállású települések jelentik, ahol szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett területek találhatóak.

Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében számos városi jogállású település található, amelynek van szegregációval érintett városrésze. Az érintett városokban jellemzően e városrészekben koncentrálnak a hátrányos helyzetű lakosság, ami együtt jár a lakhatási, szociális, egészségügyi, foglalkoztatási és egyéb kapcsolódó problémák területi koncentrációjával. A problémák kezelése integrált – infrastrukturális és soft – megoldásokat igényelnek, továbbá előfeltételezik az érintett szervezetek összefogását és a helyi lakosság intenzív bevonását a beavatkozások megvalósításába.

Környezetet érő hatások, környezeti következmények

A szociális városrehabilitációhoz kapcsolódó beavatkozások a települési környezetre összességében egyértelműen pozitív hatást gyakorolnak:

- Az energiahatékonyságot növelő beavatkozások eredményeként a rehabilitációval érintett városrészben csökkenhet a fosszilis tüzelőanyagokkal történő fűtés pontszerű kibocsátása, ezáltal javulhat a levegőminőség.
- A települési rehabilitációs programok keretében megvalósuló zöldfelület fejlesztések növelik a városok belterületén a biológiailag aktív felületeket, ami kedvezően hat a városi ökoszisztémákra, továbbá csökkenti a városi hőszigetelést.
- A hulladékgazdálkodás területén szintén jelentős pozitív eredményeket lehet elérni a beavatkozások keretében megvalósuló szemléletformálással (pl. illegális hulladéklerakás megelőzése, szelektív hulladékgyűjtés népszerűsítése stb.).

4.6 Belterületi utak fejlesztése (TOP Plusz 1.2.3)

Indoklás

A felhívás keretében megvalósuló beavatkozások célja olyan, a fenntartható közlekedés feltételeit megteremtő és erősítő közlekedésfejlesztési intézkedések megvalósítása, amelyek a településfejlesztési beavatkozásokkal összehangoltan valósulnak meg. A belterületi utak fejlesztése a megye teljes területén szükségletként merül fel, ugyanakkor központi szerepkörük miatt a decentrumokban és a megye népesebb városaiban nagyobb arányban fordulnak elő olyan települési infrastrukturális hiányosságok, amelyek fejlesztésére fokozott figyelmet kell fordítani.

Környezetet érő hatások, környezeti következmények

A belterületi utak fejlesztése a levegő szennyezettségének mértékére ellentétes hatást gyakorolhat:

- a felújított útszakaszokon a növekvő forgalom járulékos légszennyezést indukálhat,
- ugyanakkor a jobb minőségű útburkolaton haladó gépjárművek károsanyag kibocsátása csökken.

Új belterületi utak kiépítése, a földutak aszfaltozása a talaj lefedésével, ezáltal a talaj csökkenésével, tömörödésével jár, valamint módosítja a felszín természetes lefolyási viszonyait, ezzel negatívan befolyásolja a terület vízháztartását. A belterületi földutak aszfaltozása ugyanakkor csökkenti a közlekedési eredetű szállópor okozta levegőszennyezést.

A felhívás keretében támogatható – motorizált közlekedési igényt csökkentő – gyalogos- és kerékpárosbarát beavatkozások hozzájárulnak a légszennyezés csökkentéséhez, valamint közvetve – a sétálás és kerékpározás kedvező egészségügyi hatásai miatt – pozitív hatást gyakorolnak a helyi lakosság egészségi állapotára. A fenntartható közlekedési módokat támogató fejlesztések továbbá szintén pozitív hatással vannak a klimatikus viszonyokra az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentése révén.

4.7 Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése, energiaközösségek (TOP Plusz 2.1.1)

Indoklás

A felhívás keretében megvalósuló beavatkozások célja a többségi önkormányzati vagy állami tulajdonú épületek, önkormányzati ingatlanok, intézmények energiahatékonyság-javítása, a megújuló energiaforrások használatának növelése, valamint a helyi alkalmazkodás megtervezésének és végrehajtásának támogatása.

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye teljes területén található olyan települések, amelyek esetében az önkormányzati tulajdonú épületek energiahatékonysága nem megfelelő. Az energetikai korszerűsítésekkel jelentős mértékben csökkenthetők e települések ökológiai lábnyomai, a beavatkozások hozzájárulnak a településeken az alacsony szén-dioxid kibocsátású gazdaságra való áttérésre.

Környezetet érő hatások, környezeti következmények

A felhívás keretében megvalósuló beavatkozások a levegőminőségre kedvező hatással vannak, hiszen a többségi önkormányzati/állami tulajdonú épületek energiahatékonyságának növelése, energetikai korszerűsítése révén csökken az energetikai eredetű kibocsátások mértéke, ami pozitív hatással van a légszennyezés mértékére, valamint a globális klimatikus viszonyokra.

Az energiahatékonyságot szolgáló beavatkozások, amennyiben a fogyasztás csökkenésével járnak, kedvezőek levegőminőségi szempontból, hiszen a meg nem termelt energia egy része a levegőszennyezés mértékét növelő erőművekből érkezne.

A megújuló energiahasználatot ösztönző intézkedések a természeti erőforrások megújulására, használatára kedvező és kedvezőtlen hatással is lehetnek, hiszen amíg például a napenergia

hasznosítására, mint kimeríthetetlen energiaforrásra tekinthetünk, addig a geotermikus energia hasznosításának lehetnek kedvezőtlen hatásai az adott erőforrásra nézve (pl. fokozott termálvíz hasznosítás).

4.8 Megyei foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési együttműködések (TOP Plusz 3.1.1)

Indoklás

A foglalkoztatási együttműködések célja a térségi gazdaság fejlesztése a munkaerő kereslet-kínálat oldalának összehangolásával, a munkaerőpiaci szempontból releváns szereplők együttműködésének erősítésével, foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési programok koordinálásával és a vállalkozások munkaerőigényének aktív munkaerőpiaci eszközökön keresztül történő támogatásával.

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye foglalkoztatási szempontból az egyik legrosszabb mutatókkal rendelkezik az országban, mivel egyszerre van jelen a munkaerőhiány és a munkanélküliség. A munkaerőpiaci kereslet és kínálat összhangjának megteremtése a helyi adottságok és kihívások figyelembevételével megyei szintű koordinációval valósítható meg a leghatékonyabban.

Környezetet érő hatások, környezeti következmények

Az adott felhívás keretében megvalósuló beavatkozásoknak a legtöbb hatásviselő esetében semleges hatása van, vagy közvetve gyakorol azokra hatást a helyi, térségi gazdaság megerősítésével. A felhívás keretében megvalósuló beavatkozások:

- közvetlenül az emberi egészségre vannak pozitív hatással, hiszen sok esetben a térség álláskeresői az adott felhívás keretében jutnak munkához, megfelelő jövedelemhez, ami javíthatja a lakosság mentális egészségét, valamint a preventív, kuratív és rehabilitációs egészségügyi szolgáltatásokhoz való hozzáférést is;
- közvetve a térségi gazdaság erősítése, beruházások ösztönzése által egyfelől negatív hatást gyakorolhatnak az abiotikus hatásviselőkre, másfelől az igénybe vett támogatások egyes költségnemek (pl. bérköltség) megtakarítását eredményezhetik, amit a vállalkozások akár energetikai és egyéb klímaadaptációs beruházásokra is fordíthatnak.

4.9 Helyi humán fejlesztések (TOP Plusz 3.1.3)

Indoklás

A beavatkozás célja a helyi társadalom összetartozásának erősítése és közvetetten a helyi gazdaság fellendítése érdekében a települési szabadidős, közösségi és kulturális tereinek, infrastrukturális fejlesztése, szolgáltatásainak bővítése. Közösségfejlesztési, sport, szemléletformáló és egyéb programok megvalósítására, a helyszínek infrastrukturális fejlesztésére a megye teljes területén igény jelentkezik. A programok hozzájárulnak a helyi identitás, a társadalmi kohézió erősítéséhez, a népesség egészségi állapotának javításához, valamint a lakosság szemléletformálásához olyan területeken, mint például a klímaváltozás, helyi értékek megőrzése, generációk közötti megértés stb.

Környezetet érő hatások, környezeti következmények

A helyi sport és szabadidős terek és szolgáltatások fejlesztése közvetve hozzájárul az olyan népbetegségek, mint például az elhízás, szív- érrendszeri, mozgásszervi betegségek kockázatának csökkentéséhez, amelyek kialakulásában jelentős szerepe van a mozgásszegény életmódnak. A helyi közösségi és kulturális terek és szolgáltatások fejlesztése a közösségépítés által pedig a mentális egészség javításához, az általános jóllét növeléséhez járulnak hozzá. Az intézkedés keretében

megvalósuló szemléletformálás a környezettudatos magatartás, életmód népszerűsítése által pedig közvetve járulhat hozzá a települési környezet állapotának javításához.

4.10 Gyermeknevelést támogató humán infrastruktúra fejlesztése (TOP Plusz 3.3.1)

Indoklás

A felhíváshoz keretében megvalósuló beavatkozások gyermekjóléti alapellátásokhoz (bölcsőde, mini bölcsőde, családi bölcsőde), óvodai ellátáshoz való hozzáférés és a köznevelés infrastrukturális feltételeinek javítását és a szolgáltatások minőségének fejlesztését szolgáló intézkedés fő célja a kisgyermeket nevelők munkavállalásának támogatása, a családok segítése, valamint a minőségi, befogadó nevelés-oktatáshoz való hozzáférés további erősítése és az iskolarendszer hátránykompenzáló hatásának növelése. Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében számos olyan település található, amelyek esetében infrastrukturális vagy kapacitásbeli hiányosságok jelentkeznek a bölcsődei, óvodai ellátás vagy a köznevelés terén.

Környezetet érő hatások, környezeti következmények

Gyermeknevelést támogató humán infrastruktúra fejlesztése – a kisgyermeket nevelők munkavállalásának támogatása révén – hozzájárul a gazdaság erősítéséhez, ezáltal az általános jóllét növeléséhez. A köznevelési és oktatási infrastruktúra fejlesztése pedig lehetőséget teremt egyrészt az egészségtudatosság növelésére, másrészt pedig a környezettudatossággal kapcsolatos ismeretek oktatására. A fejlesztésekkel párhuzamosan megvalósított energiahatékonysági beavatkozások környezeti hatása egyenértékű a 4.7 fejezetben bemutatott hatásokkal.

4.11 Helyi egészségügyi és szociális infrastruktúra fejlesztése (TOP Plusz 3.3.2)

Indoklás

A beavatkozás egyik pillére az egészségügyi alapellátás, az önkormányzati egészségügyi járóbeteg-szakellátást nyújtó intézmények, valamint a kizárólagos önkormányzati tulajdonban álló épületekben működő mentőállomások infrastruktúra fejlesztésére nyújt támogatást, másik pillére pedig a társadalmi leszakadás mérséklése érdekében, a családokról, gyerekekről, fogyatékosokról, az időskorúakról, szenvedélybetegekről és hajléktalan emberekről gondoskodó szociális alapellátások és gyermekjóléti alapellátások infrastrukturális feltételeinek javítását támogatja.

Célja a szolgáltatások színvonalának és a munkafeltételek minőségének emelése infrastruktúrafejlesztéssel és eszközbeszerzéssel annak érdekében, hogy az érintett településeken minden lakos számára hozzáférhetővé váljanak a megfelelő infrastrukturális ellátottsággal rendelkező egészségügyi intézmények szolgáltatásai. Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében számos olyan település található, amelyek esetében infrastrukturális vagy kapacitásbeli hiányosságok jelentkeznek az egészségügyi alap- és szakrendelés vagy a szociális alapszolgáltatások terén.

Környezetet érő hatások, környezeti következmények

A helyi egészségügyi (egészségügyi alapellátás, járóbeteg-szakellátás, prehospitalis sürgősségi ellátás és egészségfejlesztési infrastruktúra fejlesztése) és szociális, valamint gyermekjóléti alapszolgáltatások fejlesztése magától értetődően hozzájárul a lakosság egészségi és mentális állapotának javulásához. A fejlesztésekkel párhuzamosan megvalósított energiahatékonysági beavatkozások környezeti hatása egyenértékű a 4.7 fejezetben bemutatott hatásokkal.

4.12 Fenntartható városfejlesztés (TOP Plusz 1.3, TOP Plusz 2.1.2, TOP Plusz 3.2.1, TOP Plusz 3.3.3)

Indoklás

A megyeszékhely Nyíregyháza a megye gazdasági, foglalkoztatási, oktatási, kulturális, közigazgatási és közszolgáltatási központjaként A város jelentős vonzáskörzettel rendelkezik, ezért fejlesztése egyértelműen pozitív hatással van az egész megye fejlődésére.

A megyei ITP „Fenntartható városfejlesztéshez” kapcsolódó felhívásai (TOP Plusz 1.3, TOP Plusz 2.1.2, TOP Plusz 3.2.1, TOP Plusz 3.3.3) keretében Nyíregyháza Megyei Jogú Város által meghatározott fejlesztések valósíthatók meg. A felhívások keretében megvalósuló beavatkozások városrehabilitációs, energetikai és humán infrastruktúra fejlesztéseket, valamint a városrehabilitációhoz kapcsolódó soft tevékenységeket foglalnak magukba.

Környezetet érő hatások, környezeti következmények

A felhíváshoz kapcsolódó fejlesztések a fentiekben tárgyalt valamennyi beavatkozási területre irányulhatnak, azok pontos köre azonban városonként eltérő lehet és jelenleg nem ismert, mivel Nyíregyháza Megyei Jogú Város későbbiekben kidolgozandó városfejlesztési stratégiájában kerülnek azonosításra. A várható lehetséges környezeti hatások az előbbiekben tárgyalt intézkedéseknél jelöltekkel egyeznek meg.

5 AZ ORSZÁGHATÁRON ÁTTERJEDŐ KÖRNYEZETI HATÁSOK LEHETŐSÉGE

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye geopolitikai helyzetéből adódóan 3 országgal (Szlovákia, Ukrajna, Románia) határos, ebből adódóan a megye területén megvalósuló beavatkozásoknak potenciálisan lehetnek országhatáron átterjedő hatásai. A beavatkozások jellegéből adódóan elsősorban a TOP Plusz 1.1.1, a TOP Plusz 1.1.2 és a TOP Plusz 1.1.3 felhívások keretében megvalósuló beavatkozásoknak lehetnek országhatáron átnyúló környezeti hatásai az alábbiak szerint:

- közvetett módon a megyei közútfejlesztéseknek lehet határon átnyúló hatása, amennyiben azok növelik a határon átnyúló forgalmat;
- a határ közelében megvalósuló munkahelyteremtő, gazdaságélénkítő beruházások, valamint a turisztikai fejlesztések erősíthetik a munkavállalási célú ingázást;
- valamint a turisztikai fejlesztések növelhetik a határon átnyúló turisztikai célú forgalmat;
- egyes helyi ipari infrastrukturális fejlesztések hozzájárulhatnak a határon átnyúló légszennyezés növeléséhez.

6 A PROGRAM MEGVALÓSÍTÁSÁNAK KUMULATÍV HATÁSA

A kumulatív hatások vizsgálatánál a 4. fejezetben ismertetett egyes felhívások által potenciálisan befolyásolt környezeti hatásviselőket táblázatos formában értékeltük az alábbiakban bemutatott módon:

- a pozitív és negatív hatásokat erősségüknek megfelelően +1, és +2, illetve -1 és -2 értékkel helyettesítettük;
- a semleges vagy ellentétes hatásokat nullának vettük (a táblázatban ezt 0 vagy -1/+1 értékekkel jelöltük).

Az értékeket a hatásviselők és felhívások szerint átlagoltuk, így egy összesített, informatív táblázatot kapunk, hogy

- melyek azok a hatásviselők, amelyeket a program megvalósulása a legerőteljesebben érint,
- valamint melyek azok a felhívások, amelyek a legtöbb hatásviselőre hatást gyakorolnak.

A legtöbb felhívás által befolyásolt hatásviselők (db):

- Emberi egészség (14 db)
- Épített környezet (12 db)
- Klíma, éghajlatváltozás (11 db)

A legtöbb hatásviselőt érintő felhívás (db):

- TOP Plusz 1.1.1 Helyi gazdaságfejlesztés (10 db)
- TOP Plusz 1.1.2 4 és 5 számjegyű utak fejlesztése (9 db); TOP Plusz 1.1.3 Helyi és térségi turizmusfejlesztés (9 db); TOP Plusz 1.2.1 Élhető települések (9 db)
- TOP Plusz 1.2.2 Szociális városrehabilitáció (ERFA) (8 db)

A felhívások által legpozitívabban érintett hatásviselők (átlag):

- Emberi egészség (+1,2)
- Épített környezet (+0,6)
- Klíma, éghajlat-változás (+0,53)

A felhívások által legnegatívabban érintett hatásviselők (átlag):

- Víz (-0,2); Védett területek, Natura 2000 (-0,2)
- Zaj, rezgés (-0,13)
- Élővilág, biológiai sokféleség (-0,06); Hulladék (-0,06)

A hatásviselőket legpozitívabban befolyásoló felhívások (átlag):

- TOP Plusz 1.2.1 Élhető települések (+1,1)

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye Előzetes Integrált Területi Programjának egyszerűsített környezeti hatásvizsgálata

- TOP Plusz 1.2.2 Szociális városrehabilitáció (ERFA) (+1)
- TOP Plusz 2.1.1 Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése, energiaközösségek (TOP Plusz 2.1.2 Fenntartható városfejlesztés (energetika)) (+0,5)

A hatásviselőket legnegatívabban befolyásoló specifikus célok (átlag):

- TOP Plusz 1.1.1 Helyi gazdaságfejlesztés (-1)
- TOP Plusz 1.1.2 4 és 5 számjegyű utak fejlesztése (-0,6)
- TOP Plusz 1.1.3 Helyi és térségi turizmusfejlesztés (-0,5)

A kumulatív hatásokat vizsgálva megállapíthatjuk, hogy az egyes környezeti elemek, rendszerek közül legnagyobb mértékben a felszíni és felszín alatti vizeinket, a védett területeket, a zaj- és rezgésterhelést, az élővilágot és a biológiai sokféleséget, valamint a hulladékkeletkezést érintő kedvezőtlen hatások növekedésének kockázata várható, amelyet szorosan követ a talajt és a levegőt érintő környezeti terhelés növekedése. A kedvezőtlen folyamatok elsősorban két típusú beavatkozási területhez, a gazdaságfejlesztéshez (beleértve a turisztikai fejlesztéseket is), valamint az infrastruktúrafejlesztésekhez (közlekedési és épület infrastruktúra) kapcsolódnak.

Az ITP intézkedései – kapcsolódva a TOP Plusz intézkedéseivel – környezeti hatásukat tekintve négy kategóriába sorolhatók:

- A köznevelési, oktatási, egészségügyi és szociális szolgáltatások infrastrukturális és nem infrastrukturális elemeket tartalmazó fejlesztései (3.3.1 Gyermeknevelést támogató humán infrastruktúra fejlesztése; 3.3.2 Helyi egészségügyi és szociális infrastruktúra fejlesztése) esetében nem vagy alig valószínűsíthető közvetlen környezeti hatás bekövetkezése. A beavatkozások közvetve a települési környezet fejlesztését, az emberi egészség javítását szolgálják. Az intézmények infrastrukturális fejlesztései – amennyiben azok az energiahatékonyság javítását célzó felújítást is magukban foglalnak – az üvegházhatású gázok és a légszennyezőanyagok kibocsátásának mérséklését is eredményezhetik.
- A zöld és kék infrastruktúra fejlesztésére, barnamezős fejlesztésekre, továbbá az önkormányzati tulajdonban lévő épületállomány energetikai korszerűsítésre és a megújulóenergia-hasznosításra irányuló beavatkozások (1.2.1 Élhető települések; 2.1.1 Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése, energiaközösségek) esetében a várható kedvező környezeti hatások erőteljesebbek, mint a várható negatív környezeti hatások.
- A közlekedésfejlesztést célzó beavatkozások (1.1.2 4 és 5 számjegyű utak fejlesztése; 1.2.3 Belterületi utak fejlesztése) esetében a várható környezeti hatások iránya a legtöbb esetben a megvalósítás műszaki tartalmától függ, ráadásul ugyanazon intézkedés területenként eltérő következményekkel járhat (pl. összekötő utak fejlesztése a fejlesztett szakaszon forgalomnövelő, míg máshol forgalomcsökkentő hatású).
- Az ITP intézkedéseinek utolsó típusába azok a beavatkozások sorolhatók, amelyek esetében egyértelműen fennáll a környezeti elemeket, rendszereket érintő kedvezőtlen környezeti hatások bekövetkezésének kockázata. A kategóriába elsősorban az ITP „Helyi gazdaságfejlesztés” alatt megvalósuló beavatkozások (1.1.1 Helyi gazdaságfejlesztés; 1.1.2 4 és 5 számjegyű utak fejlesztése; 1.1.3 Helyi és térségi turizmusfejlesztés) tartoznak. Az intézkedésekkel kapcsolatban ugyanakkor ki kell emelni, hogy azok nem feltétlenül nagy volumenű beruházásokat támogatnak, illetve fókuszuk lehet környezetileg kifejezetten pozitív (rövid ellátási láncok kialakításának, aktív- és ökoturizmus fejlesztésének hangsúlyozása), így a beavatkozások esetében ugyan számolni kell a környezeti igénybevételek, terhelések fokozódásával, annak mértéke a legtöbb esetben várhatóan nem lesz jelentős.

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye Előzetes Integrált Területi Programjának egyszerűsített környezeti hatásvizsgálata

	Talaj	Víz	Levegő	Zaj, rezgés	Élővilág, biológia sokféleség	Védett területek, Natura 2000	Épített környezet	Klíma, éghajlat-változás	Hulladék	Emberi egészség
3.1.3. Helyi humán fejlesztések	0	0	0	0	0	0	+1	0	0	+1
3.3.1. Gyermekeknevelést támogató humán infrastruktúra fejlesztése	0	0	0	0	0	0	+1	+1	0	+1
3.3.2. Helyi egészségügyi és szociális infrastruktúra fejlesztése	0	0	0	0	0	0	+1	+1	0	+2
1.3. Fenntartható városfejlesztés	A fejlesztések a fentiekben tárgyalt valamennyi beavatkozási területre irányulhatnak, azok pontos köre azonban városonként eltérő lehet és jelenleg nem ismert. A várható lehetséges környezeti hatások a fenti intézkedéseknél jelöltekkel egyeznek meg.									
2.1.2. Fenntartható városfejlesztés (energetika)	0	-1	+2	0	0	0	-1/+1	+2	-1/+1	+2
3.2.1. Fenntartható városfejlesztés (ESZA+ elemei)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+1
3.3.3 Fenntartható városfejlesztés (humán infrastruktúra)	0	0	0	0	0	0	+1	+1	0	+1

Jelmagyarázat:

erős negatív hatás(ok)

gyenge negatív hatás(ok)

semleges vagy ellentétes hatás(ok)

gyenge pozitív hatás(ok)

erős pozitív hatás(ok)

7 NEGATÍV KÖRNYEZETI HATÁSOK CSÖKKENTÉSÉRE, MEGELŐZÉSÉRE TETT JAVASLATOK

A fejezetben ismertetett javaslatok – a TOP Plusz Előzetes Környezeti Jelentésére alapozva – az ITP keretében megvalósuló fejlesztések esetleges környezeti kockázatainak mérséklését, az érintett környezeti elemek, rendszerek állapotának védelmét szolgálják:

- a gazdaságfejlesztési beavatkozásoknál indokolt feltételként szabni a fejlesztési területtel történő takarékoskodást, a zöldmezős beruházások elkerülését és a kompakt településszerkezetet megőrzését;
- a beruházások támogatása során előnyben kell részesíteni azokat, amelyek barnamezős területeken valósulnak meg, illetve lehetővé teszik a rozsdaovezetek funkcióváltását;
- amennyiben a fejlesztés zöldmezős beruházásként valósul meg, mindenképpen indokolt ösztönözni a terület termőrétegének letermelését, annak helyes felhasználását;
- zöldmezős beruházások esetén a végrehajtás során a környezetvédelmi előírások fokozott betartása indokolt;
- az 1.1.1 Helyi gazdaságfejlesztés keretében a beruházások során a fedettség megváltozásából származó, a felszínen összegyűlt csapadékvíz telephelyen belüli talajvízbe történő szikkasztása, párologtatása, felülethűtésre történő felhasználása javasolt;
- az 1.1.1 Helyi gazdaságfejlesztés keretében indokolt figyelmet fordítani a környezetbarát megközelítési módok biztosítására (dolgozók számára közösségi közlekedés, szállítás esetében vasúti, esetleg vízi megközelíthetőség biztosítása);
- a települési csapadékvíz-gazdálkodás fejlesztését szolgáló projektek keretében indokolt a vízvisszatartás lehetőségeinek felmérése és – amennyiben arra adottak a feltételek – megvalósítása;
- útfelújítások esetében azoknak az útszakaszoknak a fejlesztése indokolt, amelyek a közösségi közlekedés szempontjából is fontos útszakaszokat érintenek;
- a 2.1.1 Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése, energiaközösségek, 3.3.1 Gyermeknevelést támogató humán infrastruktúra fejlesztése, 3.3.2 Helyi egészségügyi és szociális infrastruktúra fejlesztése intézkedésekhez kapcsolódó fejlesztések esetében – akár meglévő épület felújításáról vagy új épület építéséről van is szó – a gyermek- és felhasználóbarát, akadálymentes és alacsony energiafelhasználású épületek létrehozása az elsődleges cél;
- a megvalósuló oktatási, egészségügyi, szociális és egyéb közszolgáltatási infrastruktúra fejlesztéshez kapcsolódó projektek esetében indokolt a megújuló energiahordozó hasznosítás lehetőségeinek vizsgálata, továbbá alapvető elvárás, hogy a fejlesztések – településkép javítását is szolgálva – a Településképi Arculati Kézikönyv figyelembevételével valósuljanak meg;
- a köznevelési-oktatási, egészségügyi és szociális intézmények infrastruktúrafejlesztéséhez kapcsolódó eszközbeszerzések során javasolt zöld beszerzési kritériumok előírása;
- a helyi gazdaságfejlesztéshez kapcsolódó beruházások esetében a települések lakott területeit védeni kell a káros környezeti hatásoktól (pl. zaj-, és fényvédelem biztosítása);
- a nagyobb zaj- és rezgésterhelésnek kitett lakott területek mellett az útépitések, útfelújítások esetében indokolt úgynevezett csendes útburkolat alkalmazása, valamint zajvédelmi létesítmények építése;
- a pályázati felhívások során minden esetben indokolt a környezeti fenntarthatóság, köztük a természetvédelem, a biológiai sokféleség megőrzésének szempontjainak érvényesítése (kritériumok megkövetelése, ösztönzők kialakítása révén);

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye Előzetes Integrált Területi Programjának egyszerűsített környezeti hatásvizsgálata

- a közösségi tereket érintő fejlesztések során elvárás a minél nagyobb mértékű zöldfelület kialakítása és egyúttal a burkolt felületek arányának korlátozása;
- a zöldfelületek kialakítása során javasolt olyan élőhelyek kialakítása, amelyek elősegítik a biodiverzitás növelését;
- a környezeti szemléletformálás keretében kiemelten kell kezelni a levegő minőségének javítását érintő témákat (pl. környezetbarát közlekedési módok, zöldhulladék égetés és fűtési célú hulladék égetésének elkerülését célzó kampány, fásítási programok népszerűsítése stb.);
- a védett vagy Natura 2000 területen megvalósuló turisztikai fejlesztések megvalósításához elvárás a területileg illetékes nemzeti park hozzájárulása, továbbá szükséges felmérni a terület ökológiai terhelhetőségét, a fejlesztéseket ehhez szükséges igazítani;
- a szabadidős terek létrehozása keretében ajánlott kisléptékű zöld vagy kék infrastruktúra fejlesztés megvalósítása is (pl. játszótéren növényzettel árnyékolt rész kialakítása, vízvételi lehetőség biztosítása);
- az ipari parkok létrehozásánál fontos szempontként kell figyelembe venni mind a beruházás, mind a fenntartás időszakára vonatkozóan, hogy a beruházásnak minimális legyen az ökológiai lábnyoma – ennek érdekében indokolt többek között a megújuló energia hasznosítás alkalmazása (pl. napenergia), az ipari épületek lapostetőinek zöldsztetőként való alkalmazása, valamint a helyszínen megközelíthetőségének környezetbarát közlekedési módokkal történő biztosítása;
- az építéssel járó beavatkozások (útépítés, épületek felújítása, építése) során indokolt a lehető legnagyobb mértékben másodlagos nyersanyagok (pl. inert hulladék), illetve hulladékok feldolgozása során előállított termékek felhasználása;
- a bontással járó beavatkozások esetében javasolt a keletkező építési-bontási hulladékok további hasznosításra történő átadásának támogatása (vagy a projekten belüli hasznosítás);
- a beruházások megvalósításánál figyelemmel kell lenni a hulladéktermelés csökkentésére, a szemléletformálás során kiemelt témaként kell kezelni a szelektív hulladékgyűjtés, valamint a hulladékmentes életmód népszerűsítését.